Değişen Aile Yapısında Aile İçi Sorunların ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi (Cizre Örneği)*¹

Yakup Ayberk

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8351-7934>

Yüksek Lisans Öğrencisi / Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, İstanbul – TÜRKİYE

Doç. Dr. Hasan Hüseyin Taylan

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3968-7546>

Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 10.10.2021

Kabul: 27.12.2021

On-line Yayın: 31.12.2021

Anahtar Kelimeler

Aile

Aile Yapısı

Aile Aidiyeti

Aile İçi Sorunlar

Araştırma Makalesi

* “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu araştırmada 2020 yılı öncesi verileri kullanılmıştır. Makale, dergiye 2021 yılında gönderilmiştir. Bu sebeple geçmişe yönelik Etik Kurul Onayı alınamamış ve bu durum makale içinde ULAKBİM TR DİZİN kararına uygun şekilde “Etik Kurul İzin” bölümünde açıklanmıştır.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.54930>

Öz

Bu araştırma, aile yapısının değişmesiyle çeşitlenen aile sorunlarını, aile üyelerinin aile aidiyet düzeyini açığa çıkarmak, bu kavramlara etki eden faktörleri belirlemek ve söz konusu sorunların, aile aidiyetiyle ilişkisini belirlemek üzere tasarlanmış açıklayıcı nicel bir araştırmadır. Söz konusu araştırma, aile kurumu için hayati derecede önemli olan aile aidiyeti ve aile sorunlarının saptanması, açıklanması ve bu konuda literatüre katkı sunması açısından önemlidir. Araştırmanın çalışma evrenini 2019 yılında Şırnak Cizre’de ikamet eden evli aile üyeleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, rastgele yöntemle yapılan ev ziyaretleri sonucunda gönüllülük esasına göre seçilen 173 kadın ve 117 erkek (sayı=290) evli katılımcı oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında “Aile Aidiyeti Ölçeği”, ile birlikte kişisel bilgilere ve aile sorunlarına yönelik oluşturulan “Anket Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS programı kullanılarak yapılmış, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis, Spearman Korelasyon testleri kullanılarak yapılmıştır.

Bulgulara göre, anlaşarak evlenen aile üyelerinin aile aidiyet düzeyleri, kaçarak evlenenlerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Sık sık aldatılma durumu gerçekleşen ailelerde, aile üyelerinin aile aidiyet düzeyi asla aldatılma durumu olmayan aile üyelerine göre oldukça düşük bulunmuştur. Sık sık fiziksel şiddete maruz kalan aile üyelerinin, hiçbir zaman fiziksel şiddete maruz kalmayan aile üyelerine göre daha düşük aile aidiyeti olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca sözel şiddete daha fazla maruz kalan aile üyelerinin aile aidiyetleri, daha az sözel şiddete maruz kalanlardan ve hiçbir zaman şiddete maruz kalmayanlardan daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sık sık geçimsizliğin yaşandığı ailelerde aile üyelerinin aile aidiyeti, ara sıra geçimsizlik yaşayan veya hiçbir zaman geçimsizlik yaşamayanlara göre daha düşük çıkmıştır. Ekonomik yoksun bırakılma arttıkça aile üyelerinin aile aidiyeti hiçbir zaman ekonomik yoksun bırakılma yaşamayan aile üyelerine nazaran anlamlı şekilde daha düşüktür. Aile içi sorunlarla karşılaşma sıklığı arttıkça, aile aidiyetinin anlamlı şekilde düştüğünü ve erkeklerin kadınlara oranla daha fazla aile aidiyeti hissettiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Ayberk, Y. ve Taylan, H. H. (2021). Değişen Aile Yapısında Aile İçi Sorunların ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi (Cizre Örneği). *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(88): 225-242.

¹ Bu çalışma, 1. yazar Yakup Ayberk’in 2. yazar Doç. Dr. Hasan Hüseyin Taylan danışmanlığında Üsküdar Üniversitesi & Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı’nda kabul edilen “Değişen Aile Yapısında Aile İçi Sorunların ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi (Cizre Örneği)” başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Investigation of Family Problems and Family Belonging in Changing Family Structure (Example of Cizre)*

Yakup Ayberk

Master Student / Uskudar University, Institute of Social Sciences, Department of Social Work, Istanbul – TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Hasan Hüseyin Taylan

Sakarya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Social Work, Sakarya – TURKEY

Article History

Submitted: 10.10.2021

Accepted: 27.12.2021

Published Online: 31.12.2021

Keywords

Family

Family Structure

Family Belonging

Family Problems

Research Article

* Statements of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors": No conflicts of interest were reported for this article. In this study, data before 2020 was used. The article was submitted to the journal in 2021. For this reason, Ethics Committee Approval could not be obtained retrospectively, and this situation is explained in the article in the "Ethics Committee Permission" section in accordance with the decision of ULAKBIM TR DIZIN.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.54930>**Abstract**

This research is a descriptive quantitative study designed to reveal the family problems that are differentiated by changing of the family structure, to reveal the family belonging level of the family members, to determine the factors affecting these concepts and to determine the relationship between these problems and family belonging. This research is important in terms of determining and explaining family belonging and family problems that are vital for the family institution and contributing to the literature about this subject. The population of the study consists of married family members living in ğirnak, Cizre in 2019. On the other hand, sample consists of 173 female and 117 male (number = 290) married participants who were selected on a voluntary basis as a result of random home visits. "Family Belonging Scale" was used with "Questionnaire Form" which was created for personal information and family problems in the data collection. Data were analyzed by using SPSS program on computer, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis, and Spearman Correlation tests were performed. According to the findings, the family belonging levels of the family members who got married by agreement were found higher than those who got married by eloping. Family belonging level of the family members in families where deception often occurs was found as quite lower than families where deception never occurs. It was found that family members who are frequently exposed to physical violence have lower family belonging than family members who are never exposed to physical violence. In addition, it was concluded that family belonging of the family members who are exposed to more verbal violence were less than those who are less exposed and never exposed to verbal violence. The family belonging of the family members in families who frequently have a conflict were lower than the family belonging of the family members who have rarely conflict or who never have any conflict. With increasing economic deprivation, family belonging of the family members is significantly lower than family members who have never experienced economic deprivation. As the frequency of encountering family problems increased, it was found that family belonging decreased significantly and men felt more family belonging than women.

GİRİŞ

Bireylerin toplumsallaşması ve devletlerin ekonomik yapısı için de büyük öneme sahip, toplumun temel bir birimi olarak değerlendirilen aile, Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Birimi'nin "Değişen Dünyada Aile, 2019-2020" raporunda (2019: 22, 24), üyelerinin eşlik, ebeveynlik ve akrabalık ilişkileriyle konumlandığı; üreme, günlük geçim ve cinsellikle bağlantılı insan ihtiyaç ve faaliyetlerine dayanan evrensel sosyal bir kurum olarak tanımlanır. Türkiye koşullarını göz önünde bulunduran Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu (1989: 3-4) da aileyi, "kan bağıllığı evlilik ve diğer yasal yollardan aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan fertlerden oluşan, fertlerin cinsel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, fertlerin topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir toplumsal birim" olarak tanımlamıştır.

Ailenin yapı ve işlevleri, çeşitli sosyo-ekonomik ve kültürel nedenlerle tüm toplumlarda değişkenlik göstermektedir. Değişken ve karmaşık yapıya sahip olmasından kaynaklı aile kurumu; içinde bulunduğu psiko-sosyal, ekonomik, kültürel, ideolojik, politik vb. birçok değişkenden etkilenmektedir (Yavuzer ve İşmen Gazioğlu, 2015: 12). Aile yapısının ve işlevlerinin değişmesi de aile kurumunu, aile değerlerini, aile ilişkilerini, aile algısını ve nihayetinde aile içi sorunları ve aile aidiyetini değiştirmektedir.

Öncelikle aileye dönük algıların ve değerlerin değişimi, sosyal, ekonomik, psikolojik, kültürel, ideolojik ve politik pek çok faktörün de etkisiyle, yeni aile içi sorunlara ve aile aidiyet düzeyinin değişmesine neden olmaktadır.

Aile İçi Sorunlar

Günümüzdeki aile içi sorunlardan bazıları, aile içi şiddet, iletişim sorunları, aldatılma, boşanma, kuşak çatışması gibi sorunlardır.

Sanayi toplumuna geçiş ve sonrasında geleneksel toplumdan modern topluma geçişle birlikte aile yapısı ve aile işlevleri de değişim geçirmiştir. Köy toplumundan kent toplumuna geçiş ve üretim biçimlerinin radikal değişim geçirerek çeşitlenmesi, sosyal ilişkileri de temelden etkilemiştir. Ailenin dönüşüm geçiren işlevlerinde, bir takım olumsuz sonuçların olduğu gözlenmiştir (Aktay, 2004: 71). Bu olumsuz sonuçların ortaya çıkardığı aile sorunlarından önemli olanları; boşanma, aile içi şiddet, sadakatsizlik/aldatılma, çocukların ihmal ve istismarıdır (Taylan, 2016: 460). Bunlara ek olarak, kuşak çatışması ve ekonomik sorunlarda mevcuttur.

Türkiye'de aile içi sorunların araştırıldığı bir çalışmada üniversite gençleri açısından en temel aile içi problemlerin başında; aile içi iletişimsizliğin (%42,3) geldiği, bunu sırasıyla aldatma-sadakatsizlik (%30,5); boşanma (%10,4) ve şiddetin (%9,1) takip ettiği saptanmıştır (Taylan, 2016:459).

Aile Aidiyeti

Aidiyet hissinin içeriği; bağımlılık, adanmışlık, özerklik ve kendini gerçekleştirmedir (Mavili, 2015:115). İnsan nasıl ki tek başına incelenilecek bir varlık olarak görülemiyorsa aidiyet de tek bir kişi çerçevesinde incelenilecek bir olgu olarak görülemez. Tersine bireyler arasında ilişki ve etkileşim ile toplumun maddi-manevi değerleri çerçevesinde incelenmelidir.

Aidiyetin, bir gereksinim olarak ilk kendini gösterdiği yer aile kurumudur. Bireyin ilk olarak algıladığı, ortak çıkarların ve koşulsuz sevginin verildiği aile kurumunda yapılan paylaşımlar bireyin kendisini, aileye karşı sorumlu hissetmesini sağlar. Sorumluluk ve aidiyet kavramları tam bu noktada önem arz eder. Grup ya da toplum karşısında kendisini sorumlu hissetmesi ve kendisini o topluluğun bir parçası olarak görmesi, bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirir. Çünkü bireyin tek başına olduğu zamanlara oranla gruba dâhil olduktan sonraki davranışları arasında farklılık olması grubun, bireyi etkilediğinin göstergesidir (Kağıtçıbaşı, 2006: 262).

Aidiyet duygusu, kendimizi bilmemiz ve özgürleşmemiz için önemli olduğu gibi içinde yetiştiğimiz sosyal çevreyi ve kurallarını tanımaya, aile ile olan etkileşim ve ilişkilerimizi artırmaya,

aileden ve sosyal çevremizden kopmamızı engellemeye yarayan bir duygudur. Günümüz modern toplumunda, aşırı bireysellik ve bencilliğin yoğun yaşandığına şahit olmaktadır ki, bu noktada aidiyet duygusu, ötekiyle birlikte var olmanın, özgürleşmenin ve kendini bilmenin önemli bir aracıdır (Mavili, Kesen ve Daşbaş, 2014: 30-33).

Dünyaya gelen kişiler, bir gruba dâhil olma beklentisini taşımakla beraber hislerini, düşünce ve duygularını başkalarına aktarmak, kabul görmek ve önemsenmek isterler. Kişiye, toplumun bir üyesi olduğu duygusunu ilk kez tattıran yer olan aile kurumu, ayrıca bireyin sosyal bir varlık olan insana nasıl davranması gerektiği konusunda da bireye rehberlik etmektedir.

Yukarıda bahsedildiği üzere aile, aidiyetlik duygusunun ilk öğrenildiği ve ilk olarak algılandığı yer olmasının yanında bu duygunun gelişimine katkı sağlamakla kalmaz aynı zamanda çocuğun ileriki hayatında alacağı konum ve statülere de işaret eder. Aile aidiyetinin üzerinde durmayı gerektiren nedeni din ve değerler eğitiminin, kimliğin, paylaşımsal kazanımların birleştiği bir çatı görevi görmesindendir. Birey bir gruba aidiyeti aile üzerinden; soyadını alarak, kural ve beklentilerine katılarak kurmaya çalışır (Yıldırım, 2005: 2).

Ailenin en önemli fonksiyonu, toplumsal dünyaya ait olmayan insan yavrusunu eğiterek toplumun bir üyesi yapmasıdır (Akın, 2011:21). Aileye katılan bir bireyin bakım ihtiyacı, o ailenin sürekliliğine ve önemini devam ettirmesine katkı sağlamakta, ayrıca aile üyeleri arasında oluşan bağ ve aidiyet duygusu sayesinde bireyler, karşılaştıkları ve karşılaşacakları pek çok soruna karşı dayanıklılık kazanıp, problemlerle mücadele etme imkânına kavuşmaktadırlar (Mavili vd., 2014: 30).

Aile üyeleri arasındaki bağ ve aidiyet duygusu ile bireyler, sosyal risklere karşı daha güvende ve sorunlarla mücadele etmede dayanışma içerisinde olduklarından, sorunlara karşı dayanıklılık kazanıp, çözüm üretebilme yeteneğine kavuşmaktadırlar. Yapılan araştırmalarda aidiyet duygusunun bireyde, psikolojik ve sosyal işlevsellikle ilişkili olduğu görülmüştür. Bireyin işlevsel olabilmesi için aidiyet duygusunun yüksek olması gerekmektedir (Mavili vd. 2014: 30).

Aile, bireyin geçmişi, bugünü ve geleceğini oluşturan ve birlikteliğin doğal sonucu olarak bir beklenti içerisinde olan karşılıklı ilişkiyi temsil eder. Bu birliktelik aile üyeleri arasında geçmişten bugüne bir köprü oluşturarak ortak bir ülküye yönelmelerini sağlayabilir.

Aile İçi Sorunlar ve Aile Aidiyeti İlişkisi

Aile içi sorunlar; aile içi şiddet (psikolojik, fiziksel vb.), iletişim sorunları, aldatılma, boşanma, kuşak çatışması, ekonomik yoksun bırakılma gibi sorunlar olarak sıralanabilir. Aile aidiyetinin yüksek veya düşük olmasını etkileyen belki de en önemli unsur, aile içerisinde yaşanan ilişki ve iletişimin niteliğidir. Bu ilişki biçiminin sıcak, içten ve karşılıksız, açık olması ile soğuk ve kopuk, kapalı, ilgisiz ilişki olması arasında önemli farklılıkların olduğu aile iklimi ve aidiyetine etkisi açısından yapılan araştırmalarda görülmüştür. Aile içerisinde yaşanan aile sorunlarının, aile üyelerinin aile aidiyetini azaltacağı beklendiği gibi bu sorunların minimum düzeyde olması veya hiç yaşanmaması da aile aidiyetine olumlu etki ederek yükseltecektir. Aile bir sistem olmasından ötürü aile içerisinde aile üyelerinin maruz kaldığı bir sorun silsile halinde diğer sorunların ortaya çıkmasına da zemin hazırlayabilir. Bu şekilde oluşacak çoklu sorun ve çatışmalar aile üyelerinin kendilerini, mensubu bulundukları aileye ait hissetme düzeyi olarak da tariflenen aile aidiyet düzeyini düşüreceği beklenen bir durumdur.

Benzer şekilde Güneş (2018) araştırmasında, sıcak ve samimi ilişkilerin olduğu ailelerde aile bütünlük duygusu ve aidiyet algısının, soğuk ve kopuk ilişkilerin olduğu ailelere göre daha olumlu düzeyde olduğunu saptamıştır. Bardakçı (2019) ise araştırmasında ailesinde sosyal destek görmeyen ve şiddete uğrayanların aile aidiyetlerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Aile aidiyetinin yüksek olması için şiddetli çatışmaların ve sorunların değil sıcak, samimi ve şeffaf ilişkilerin olması gerektiği çıkarımı yapılabilir.

Aldatma, boşanma, kuşak çatışması, şiddetli geçimsizliğe ek olarak aile içerisinde yaşanan ekonomik sorunların da aile aidiyetini etkilediği/etkileyeceği düşünülmektedir. Doğan (1998) çalışmasında, kadınların gelir durumları yükseldikçe evliliklerini 'iyi' olarak değerlendirirken çalışan kadınların ise evliliklerini genellikle 'kötü' olarak değerlendirdiğini ileri sürmektedir. İçli (2001), kadınların evliliklerindeki gelir durumları arttıkça eşlerinden şiddet görme oranlarının azaldığını belirtmektedir. Şiddetin azalması veya hiç yaşanmaması ile ekonomik gelirin aileye yetecek düzeyde olması veya aile üyelerinin ekonomik olarak yoksunluğa maruz bırakılmaması, aile aidiyetini de arttıracaktır. Ancak Polat (2019) ergenler üzerinde yaptığı araştırmasında, ergenlerin aile aidiyeti ile algılanan sosyo-ekonomik durumları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Bütünlüklü olarak yapılan çalışmalara bakıldığında, aile aidiyeti ile aile sorunları arasında bir korelasyonun olduğu görülebilmektedir.

Konu, Amaç ve Kapsam

Toplumsal yapının ve aile yapısının hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşadığı modern zamanlarda, aile üyelerinin aileye olan bağlılık hissi de olumsuz etkilenmektedir. Ailenin, sosyal bir sistem olmasından dolayı aile sorunları ile aileye bağlılık hissi olarak tanımlanan 'aile aidiyeti' arasında da anlamlı bir ilişki beklenilebilir. Araştırma, bu bağlamdan hareketle, Şırnak'ın Cizre ilçesinde aile sorunları ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1. YÖNTEM VE TEKNİK

1.1. Araştırma Modeli

Araştırma, aile yapısının değişmesiyle çeşitlenen aile sorunlarını etkileyen faktörleri belirlemeye ve söz konusu sorunların, aile aidiyetine nasıl bir etkisinin olduğuna yönelik açıklayıcı, nicel bir çalışmadır. Söz konusu araştırmada alan taramasıyla elde edilen bulgular istatistiksel tekniklerle analiz edilecektir.

1.2. Araştırma Soruları ve Hipotezler

1.2.1. Araştırma Soruları

Araştırmanın temel sorusu "Şırnak ili Cizre ilçesindeki ailelerin, aile aidiyetini etki eden faktörler nelerdir?" ve "aile içi sorunlar ile aile üyelerinin aile aidiyet düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?"

1.2.2. Hipotezler

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aile içi sorunlar ve aile aidiyet düzeyi incelenmiş ve aralarındaki ilişkiyi ortaya koyulmuştur. Bu amaca yönelik olarak sosyo-demografik özellikler, ailenin kurulma biçimi, evlilik özellikleri ve aile sorunlarının aile aidiyetine ne ölçüde etkisinin olduğu kurulan hipotezler aracılığıyla analiz edilmiştir. Buna göre araştırmadaki araştırma sorularına cevap aranmış ve bağlantılı 11 hipotez test edilmiştir.

Araştırmanın hipotezlerini şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1. *Hipotez: Aile ilişkileri ile aile aidiyeti arasında istatistiksel bir ilişki vardır.*

1.1. *Hipotez: Evlenme türü ile aile aidiyeti arasında bir ilişki vardır.*

1.2. *Hipotez: Eşle akrabalık durumu ile aile aidiyeti arasında bir ilişki vardır.*

1.3. *Hipotez: Evlilik yılı arttıkça aile aidiyeti artar.*

1.4. *Hipotez: Çocuk sayısı arttıkça aile aidiyeti artar.*

2. *Hipotez: Aile içi Sorunlar ile Aile Aidiyeti arasında istatistiksel bir ilişki vardır.*

2.1. *Hipotez: Aldatma/aldatılma arttıkça aile aidiyeti düşer.*

2.2. *Hipotez: Fiziksel şiddet arttıkça aile aidiyeti düşer.*

2.3. *Hipotez: Psikolojik şiddet arttıkça aile aidiyeti düşer.*

2.4. *Hipotez: Geçimsizlik artarsa aile aidiyeti düşer.*

2.5. *Hipotez: Ekonomik yoksun bırakılma arttıkça aile aidiyeti düşer.*

3. *Hipotez: Aile içi sorunlar ile karşılaşma sıklığı arttıkça aile aidiyeti düşer.*

4. *Hipotez: Kadınların aile aidiyeti daha düşüktür.*

1.3.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evreni, 2019 yılında Cizre’de ikamet eden evli veya evlilik geçirmiş katılımcılardan oluşmaktadır. Örneklemi ise, Cizre ilçe merkezinde rastgele olarak yapılan ev ziyaretleri sonucunda gönüllülük esasına bağlı kalınarak, görüşülen 173 kadın ve 117 erkek katılımcı olmak üzere toplam 290 evli veya evlilik geçirmiş kişi oluşturmaktadır. Katılımcılar gönüllü adaylar arasından sadece evli veya evlilik geçirmiş olduklarını beyan eden kişiler arasından seçilmiştir.

1.4. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Alan taraması (Survey) araştırma tekniğine uygun olarak anket formu ve ölçek kullanılmıştır. Araştırmada evli bireylerin kişisel bilgilerine ve aile sorunlarına ulaşabilmek için Anket formu; bireylerin aile aidiyet duygusu puanlarını belirlemek için “Aile Aidiyet Ölçeği” tercih edilmiştir.

1.4.1. Anket Formu

Anket formu, 21 sorudan oluşmakta ve 15, 16, 18. soruların alt ifadeleri bulunmaktadır. Bu sorular aile yapısını, aile içi ilişkileri, aile sorunlarını tespit edip açıklamamızı sağlayacak nitelikte olmasının yanında hipotezlerin sınanmasını da sağlamak için oluşturulmuştur.

1.4.2. Aile Aidiyeti Ölçeği

Araştırmada Mavili ve ark. (2014) tarafından geliştirilen, 17 maddesi ve 2 alt boyutu bulunan, Tamamen Katılmıyorum (1) ile Tamamen Katılıyorum (5) arasında 5 farklı tercih seçeneklerine sahip, üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti düzeylerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış “Aile Aidiyeti ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin birinci alt boyutu olan “Kendilik aidiyeti” boyutu 12 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 10’u olumlu 2’si olumsuzdur. Ölçeğin ikinci alt boyutu olan “Aile aidiyeti” boyutu 5 maddeden oluşmaktadır ve bu maddelerin 3’ü olumlu 2’si olumsuzdur. Ölçekte 5. maddenin, 7. maddenin, 9. maddenin, 12. maddenin puanlama sistemi tersten yapılmaktadır. Puan yükseldikçe aile aidiyeti de yükselmektedir. Kişinin ailesine beslediği duygu (kendilik aidiyeti alt boyutu), ailenin kişiye aktardığı duyguya (aile aidiyeti alt boyutu) şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirlik puanının test tekrar test yöntemine göre 0, 84 olduğu bulunmuştur. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı her bir alt boyutta 0, 82 ile 0, 93 arasında değişmektedir. Ölçeğin; “Kendilik aidiyeti” birinci alt boyutunun Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı 0, 93 “Aile aidiyeti” ikinci alt boyutunun Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı 0, 82’dir. Ölçeğin tümü için ise elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının 0, 94 olduğu görülmüştür (Mavili, vd., 2014: 30-42).

1.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, Anket Formu ve Aile Aidiyet Ölçeği kullanarak toplanmıştır. Ölçek ve alt boyutlar için güvenirlik analizi SPSS 22 programı yardımıyla Cronbach’s Alpha Katsayısı ile hesaplanmıştır.

Verilerin analizinde, normallik dağılımları incelenmiş ve verilerin normallik dağılımını karşılamadığı görüldüğünden, nonparametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde demografik özellikleri belirlemede frekans dağılımı, iki bağımsız (cinsiyet ve aile aidiyet düzeyi vb.) değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için Mann Whitney U testi, ikiden fazla değişken arasındaki ilişkiyi (evlenme şekli ile aile aidiyet düzeyi vb.) incelemek için Kruskal Wallis, Spearman Korelasyon testleri uygulanmıştır. Güvenirlik analiziyle ölçek maddelerin geçerliliği kontrol edilmiş olup Cronbach alfa değeri 0,954 olarak belirlenmiştir.

1.6. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmada etik ilke ve kurallara uyularak, verileri toplamadan önce ölçek sahipleri ile e-posta yoluyla iletişime geçilip, ölçeklerin araştırmada kullanılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Verilerin toplanmasından önce Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan gerekli izin alınmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

2.1. Ankete Katılanların Genel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	173	59,7
	Erkek	117	40,3
Yaş	15-18	2	0,7
	19-25	45	15,5
	26-45	198	68,3
	46 ve üzeri	45	15,5
Gelir Durumu	Alt Gelir	111	38,3
	Orta Gelir	123	42,4
	Üst Gelir	56	19,3
Eğitim Durumu	Okuma- Yazması Yok	38	13,1
	Diplomasız Okur-Yazar	34	11,7
	İlkokul Mezunu	45	15,5
	Ortaokul Mezunu	54	18,6
	Lise Mezunu	59	20,3
	Üniversite Mezunu	56	19,3
	Lisansüstü	4	1,4

Katılımcılar arasında en yoğun katılım, orta yaşlarda olmakla birlikte kadınlar erkeklerden daha fazladır. Büyük çoğunluğu orta ve alt gelire sahiplerdir. Okur-yazarlık olarak bakıldığında, nüfusun içerisinde halen okuma yazma bilmeyen katılımcıların olduğu görülmektedir. Ayrıca ortaokul ve alt düzeyde eğitim düzeyine sahip olanların oranı ortaokul ve daha üst eğitim düzeyine sahip olanlara oranla daha fazladır. Tabloya göre katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde %59,7'sinin kadın, %40,3'ünün ise erkek bireylerden oluştuğu görülmüştür.

Yaş kategorileri incelendiğinde katılımcıların %68,3'lük kısmını oluşturanların 26 ile 45 yaş aralığında olduğu, %15,5'lik kısmının 19 ile 25 yaş arası bireylerin hem de aynı oranın (%15,5) 46 yaş ve üzeri bireyleri de oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların genel itibarıyla genç ve orta yaş yoğunlukta bireylerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması $35,4 \pm 10,8$ olarak belirlenmiştir. Ayrıca minimum 18 yaşında katılımcı varken maksimum 85 yaşında katılımcıya rastlanmıştır. 136 numaralı anketteki katılımcının 85 yaşında olduğu görülmüştür ve aykırı değer olarak tespit edilmiştir. Veri sayısı 30 veya 30'dan fazla olduğundan normallik testi için Kolmogorov-Smirnov yöntemi tercih edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda test istatistiği değeri 0,11 ve testin anlamlılık değeri 0 olarak belirlenmiştir. Buna göre katılımcıların yaş değişkeninin dağılımının %95 güvenle normal dağılımı izlemediği sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların kategorik gelir durumları incelendiğinde %42,4'ünün orta gelir grubunda yer aldığı, %38,3'ünün ise alt gelir grubunda yer aldığı görülmektedir. Bu verilerden Cizre'de yaşayan nüfusun %80'inin alt-orta gelir grubunda olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların gelir düzeyleri ortalamasının $3160,8 \pm 2046$ ₺ olduğu, minimum gelir düzeyinin 600 ₺, maksimum gelir düzeyinin ise 12000 ₺ olduğu görülmüştür. Katılımcıların genel ekonomik düzeyi aylık 3160 ₺ ortalama gelir düzeyini göstermektedir ve bu gelir düzeyi 2046 ₺ genişlikte artmakta veya azalmaktadır. Bu geniş aralık alt ve üst düzey gelir grubu arasındaki farklılığı ortaya koymaktadır. Kolmogorov-Smirnov normallik testi gelir durumu verilerine uygulanarak normallik varsayımı kontrol edilmiştir. Test sonucunda Kolmogorov-Smirnov test istatistiği 0,221 bulunurken anlamlılık değeri ise 0 olarak bulunmuştur. Bu nedenle katılımcıların gelir verilerinin %95 güvenle normal dağılıma uygun olmadığı anlaşılmıştır. Cizre'de bazı aileler için aylık gelir 600 ₺ iken bazı ailelerde ise 12.000 ₺ olması gelirin adil bir şekilde dağılmadığını göstermektedir.

İlçenin nüfusu içerisinde okuma yazma bilmeyenlerin (%13,1) halen var olduğu görülmektedir. Buna karşın ilçede imkânların artmasıyla birlikte okullaşma oranı artmış ve artmaktadır. Diplomasız okuryazar alt grupları da dâhil olmak üzere, ortaokul ve altı düzeyde eğitime sahip bireyler %45,8'lik bir dilimi oluşturmaktadır. Eğitim düzeyi olarak %59'u ortaokul ve alt düzeyde eğitime sahipken %41'i ise ortaokul ve üzeri eğitim düzeyindedir. Üniversite ve üzeri yani yükseköğrenim almış olanların oranı %20,7 olarak saptanmıştır. Her 100 kişiden 20,7'si yüksek öğrenim almış bireylerdir.

2.2. Aile Aidiyetine İlişkin Bulgular

Güvenilirlik analiziyle ölçek maddelerin geçerliliği kontrol edilmiş olup, Cronbach alfa değeri 0,954 olarak belirlenmiştir. Güvenilirlik değeri 1'e oldukça yakın olduğundan ölçekte yer alan maddelerin iç tutarlılığının oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Frekans analizi sonrasında ölçekte 5, 7, 9 ve 12 numaralı maddelere ters kodlama yapılmış ve her satır için satır toplam puanı elde edilerek aile aidiyet ölçeği toplam puanları oluşturulmuştur. Aile aidiyet ölçeği için yapılan tanımlayıcı testte ortalama katılımcıların aile aidiyeti ölçek puanı ortalaması $73,16 \pm 11$ olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçek puanı medyan değeri 76 olarak bulunmuştur. Ölçek puanı olarak minimum 17 aidiyet puanına rastlanırken, maksimum 85 aidiyet puanı görülmüştür. Analizde dağılımın çarpıklık değeri -2,330 olarak bulunmuş, basıklık katsayısı da 7,108 olarak bulunmuştur. Yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucunda test istatistiği değeri 0,165 olarak bulunurken p değeri 0 bulunmuştur. Bu nedenle bireylerin aile aidiyet ölçeği puanlarının normal dağılımı izlemediği görülmüştür.

Aile Aidiyet Ölçek Puanı Histogramı

Şekil 1: Aile Aidiyet Puanı Dağılımını Gösteren Histogram Grafiği

Aile aidiyet puanları için oluşturulan yukarıdaki histogram incelendiğinde dağılımın belirgin şekilde sola çarpık olduğu görülmektedir. Ayrıca ölçek medyan değeri (76) ortalama değerden (73,16) daha büyüktür. Bu nedenle katılımcıların aile aidiyet ölçeği puanları baskın şekilde hep yüksek değerler etrafında toplanmış, ancak oldukça düşük memnuniyeti olan değerler de dağılımın sol kuyruğunun uzun kalmasına neden olmuştur. Basıklık değeriyle birlikte incelendiğinde ise basıklık katsayısının oldukça yüksek olması, dağılımın normallikten üniform dağılıma giderek yaklaştığını göstermiştir.

2.2.1. Aile Aidiyetine İlişkin Hipotez Testleri

Tablo 2: Aile Aidiyetinin Evlenme Şekline Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları

Evlenme Şekli	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
Anlaşarak	76,62±6	0,00*	Kaçarak- Anlaşarak
Görücü Usulü	71,58±11,7		
Kaçarak	62,84±20		Görücü- Anlaşarak
İnternet Üzerinden	67±11,95		

Evlenme şeklinin, ailenin kurulma biçiminin ailenin, aile aidiyetine etkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis testi gerçekleştirilmiş, sonuçta anlamlılık değeri (p) 0 olarak bulunmuş bu sonuç evlenme şeklinin aile aidiyeti ile ilişkisi hakkında bize veri sunmaktadır. Anlamlı farklılığın olduğu gruplar; kaçarak evlenenlerle anlaşarak evlenenler arasında, görücü usulü evlenenlerle anlaşarak evlenenler arasındadır. Analiz sonucuna göre anlaşarak evlenen bireylerin aile aidiyet puanı ortalaması anlamlı şekilde kaçarak evlenen bireylerin ortalamasından yüksek bulunmuştur. Ayrıca anlaşarak evlenen kişilerin aile aidiyet puanı ortalaması görücü usulü evlenen bireylerin aile aidiyeti ortalamasından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlardan hareketle anlaşarak evlenen bireyler hem kaçarak evlenen hem de görücü usulü evlenen bireylere göre daha yüksek bir aile aidiyetine sahiptir. Böylelikle kişilerin anlaşarak evlenmesi daha güçlü bir aile aidiyetine sahip olmalarını sağlayacaktır. Görücü usulü ve kaçarak evlenenlerde ise anlaşarak evlenenlere nispeten daha zayıf bir aile aidiyetinden bahsedilebilir. Sonuç olarak “*Evlenme türü ile aile aidiyeti arasında bir ilişki vardır*” (H1.1) hipotezi doğrulanmaktadır.

Tablo 3: Aile Aidiyetinin Eşle Akrabalık Durumuna Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları

Akrabalık Durumu	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
Akraba değiliz	73,24±10,81	0,361	-
Yakın akrabayız	73,75±11,5		
Uzaktan akrabayız	71,44±11,5		

Eşlerin akrabalık durumunun aile aidiyetine etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Fakat bu konuda olumlu-olumsuz yorum yapabilecek bir veriye ulaşılamamıştır. Bu ilişkiyi tespit etmek için kullandığımız Kruskal Wallis testinin p değeri 0,361 bulunmuştur. Bu nedenle eşlerin akrabalık durumuyla aile aidiyeti arasında anlamlı bir ilişki saptanmamış, “*Eşle akrabalık durumu ile aile aidiyeti arasında bir ilişki vardır.*” (H1.2) hipotezi doğrulanamamıştır.

Katılımcıların evlilik yılı değişkeni ile aile aidiyeti puanı değişkenleri arasında anlamlı ilişkinin varlığı irdelenmiş ve sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4: Aile Aidiyetinin Evlenme Yılına/Süresine Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları

Evlilik Yılı	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
0-5	73,6±11,3	0,840	-
6-10	72,47±12,43		
11-20	72,72±11,39		
21 yıl ve üzeri	73,71±8,57		

Evlilikte geçirilen sürenin aile aidiyeti üzerinde etkisinin olabileceği düşünülmüş bu yönde hipotez kurulup Kruskal Wallis testi ile inceleme yapılmış test sonucunda p değeri 0,840 bulunmuş olup bu sonuçtan yola çıkarak katılımcıların evlilik yıllarına göre aile aidiyeti puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı anlaşılmıştır. Katılımcıların kaç yıllık evli oldukları aile aidiyet puanlarına etki etmemektedir. Yani “*Evlilik yılı arttıkça aile aidiyeti artar.*” (H1.3) hipotezi doğrulanmamaktadır.

Tablo 5: Aile Aidiyetinin Çocuk Sayısına Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları

Çocuk Sayısı	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
0	72,37±15	0,303	-
1-3	72,98±12,18		
4 ve üzeri	73,6±7,84		

Çocuk sayısının az veya çok olmasının ebeveynler ve diğer aile üyeleri üzerinde bir etkisinin olup olmadığını ölçmek amacıyla kurulan hipotezi test etmek için Kruskal Wallis testi yapılmış, anlamlılık değeri 0,303 olarak tespit edilmiştir. Buna göre ailedeki çocuk sayısı anlamlı şekilde aile aidiyeti ortalamasını etkilememektedir yani “Çocuk sayısı arttıkça aile aidiyeti artar.”(H1.4) hipotezi doğrulanmamıştır.

Tablo 6: Aile Aidiyetinin Aldatma/Aldatılma Durumuna Göre KruskalWallis Test Sonuçları

Aldatılma	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
Hiçbir zaman	75,05±7,86	0,00*	Sık sık- Hiçbir zaman
Ara sıra	59,81±12,8		Ara sıra-Hiçbir zaman
Sık sık	36,75±17		

Aile sorunlarından birisi olan aldatma/aldatılma diğer aile sorunları üzerinde de olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Aldatma/aldatılma yaşayan aile üyelerinin aile aidiyet düzeylerinin bu durumdan ne kadar etkilendiğini ve aralarındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla kurduğumuz hipotezi test etmek için grupların normallik varsayımı karşılanmadığından Kruskal Wallis karşılaştırma testi yapılmış ve anlamlılık değeri 0 bulunarak bir ilişkinin var olduğu görülmektedir. Buna göre sık sık aldatılma durumu gerçekleşen ailelerin aile aidiyet puanları anlamlı şekilde asla aldatılma durumu olmayan ailelere göre oldukça düşük bulunmuştur. Benzer şekilde sık sık aldatılma durumu olan kişilerin aile aidiyet puanı, bazen aldatılma durumu olan kişilere göre anlamlı şekilde düşüktür. Bu sonuçlardan hareketle aldatılma durumunun kişinin aile aidiyeti duygusunu olumsuz yönde anlamlı şekilde etkilediği görülmüştür. Bu sonuçlar altında “Aldatma/aldatılma arttıkça aile aidiyeti düşer.”(H2.1) hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 7: Aile Aidiyetinin Fiziksel Şiddete Göre KruskalWallis Test Sonuçları

Fiziksel şiddet	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
Hiçbir zaman	76,17±6	0,00*	Sık sık- Hiçbir zaman
Ara sıra	62,45±11,58		Ara sıra- Hiçbir zaman
Sık sık	36,7±15,56		

Şiddetin her türlü aile üyeleri üzerinde olumsuz etki bırakır. Özellikle fiziksel şiddet kişinin vücuduna ek olarak onuruna haysiyetine de bir saldırı olup travmatik etkilere neden olabilmektedir. Aile içerisinde yaşanan söz konusu fiziksel şiddet türünün aile üyelerinin aile aidiyetine etkisinin olup olmadığını anlamak için Kruskal Wallis testi uygulanıp test sonucunda anlamlılık değeri 0 bulunarak aralarında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcılardan sık sık fiziksel şiddete maruz kalan bireyler hiçbir zaman fiziksel şiddete maruz kalmayan bireylere göre anlamlı şekilde daha düşük aile aidiyeti hissetmektedir. Benzer şekilde ara sıra şiddet gören bireyler anlamlı şekilde hiçbir zaman şiddet görmeyen bireylere göre daha düşük aile aidiyeti hissetmektedir. Bu durumda “Fiziksel şiddet arttıkça aile aidiyeti düşer.” (H2.2) hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 8: Aile Aidiyetinin Psikolojik Şiddete Göre KruskalWallis Test Sonuçları

Psikolojik şiddet	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
-------------------	-------------	---	--------------

Hiçbir zaman	76,83±5,46		Sık sık- Ara sıra
Ara sıra	67,63±10,91	0,00*	Sık sık- Hiçbir zaman
Sık sık	39,41±15,44		Ara sıra- Hiçbir zaman

Aile içi sorunlardan şiddetin bir diğer türü psikolojik şiddettir. Şiddetin birleştiren değil ayrıştıran ve eğer ayrıştıran bir şeyler aile içerisinde yaşıyorsa aile üyelerin aile aidiyetlerinin etkileneceği düşünülmüştür. Psikolojik şiddetin aile aidiyetine ne ölçüde etki ettiğini ölçmek amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Test sonucunda anlamlılık değeri 0 olarak bulunmuş olup bu değer psikolojik şiddet ile aile aidiyeti arasında bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Buna göre sık sık sözel şiddete maruz kalan bireylerin aile aidiyetleri, ara sıra sözel şiddete maruz kalanlardan ve hiçbir zaman şiddete maruz kalmayanlardan anlamlı şekilde daha düşüktür. Bunun yanında ara sıra sözel şiddete maruz kalan bireylerin aile aidiyeti de hiçbir zaman sözel şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı şekilde daha düşüktür ki bu durumda “*Psikolojik şiddet arttıkça aile aidiyeti düşer.*” (H2.3) hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 9: Aile Aidiyetinin Aile İçi Geçimsizliğe Göre KruskalWallis Test Sonuçları

Geçimsizlik	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
Hiçbir zaman	76,16±6,9		Sık sık- Ara sıra
Ara sıra	73,39±8,9	0,00*	Sık sık- Hiçbir zaman
Sık sık	49,37±21,4		Ara sıra – Hiçbir Zaman

Aile içerisinde yaşanan geçimsizlik aile sorunlarının sağlıklı bir iletişim kanalı kullanılarak çözülemediği, çatışma ortamının aile iklimini ele geçirdiği bir süreç olarak düşünülebilir. Aile içi geçimsizlik aile üyelerinin aidiyet düzeylerini etkilemektedir. Aile içi geçimsizlik ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi incelemek için uygulanan Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlılık değeri 0 bulunarak aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Sık sık geçimsizliğin yaşandığı aile bireylerinin aile aidiyeti ortalaması, ara sıra geçimsizlik yaşanan veya hiçbir zaman geçimsizlik yaşanmayan bireylerin aile aidiyeti ortalamasından anlamlı şekilde daha düşük çıkmıştır. Bununla birlikte ara sıra geçimsizliğin yaşandığı aile bireylerinin aile aidiyeti puanları anlamlı şekilde hiçbir zaman geçimsizlik yaşamayan kişilere nazaran anlamlı şekilde daha düşüktür yani “*Geçimsizlik artarsa aile aidiyeti düşer.*” (H2.4) hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 10: Aile Aidiyetinin Ekonomik Yoksun Bırakılma Durumuna Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları

Ekonomik Yoksunluk	Ortalama±SS	P	Anlamlı Fark
Hiçbir zaman	76,77±6,44		Sık sık- Hiçbir zaman
Ara sıra	67,57±10,4	0,00*	Ara sıra- Hiçbir zaman
Sık sık	44,27±21,7		

Ekonomik yoksun bırakılma da önemli bir aile sorunudur. Aile üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli finansmandan yoksun bırakılması, aile aidiyetini etkilemesi beklenen bir durumdur. Ekonomik yoksun bırakılma durumunun aile aidiyet düzeyine ne ölçüde etki ettiği veya aralarında nasıl bir ilişkinin olduğunu saptamak amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmış test sonucunda p değeri 0 olarak bulunmuş olup bu değer ekonomik yoksun bırakılma durumu ile aile aidiyeti arasında bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuca göre sık sık ekonomik yoksun bırakılma yaşayan bireylerin aile aidiyeti puanı ortalaması hiçbir zaman ekonomik yoksun bırakılma yaşamayan bireylere nazaran anlamlı şekilde daha düşüktür. Aynı şekilde ara sıra ekonomik yoksun bırakılma yaşayan bireylerin aile aidiyeti ortalaması hiçbir zaman ekonomik yoksun bırakılma yaşamayan bireylere nazaran anlamlı şekilde daha düşük çıkmıştır. Buna göre “*Ekonomik yoksun bırakılma arttıkça aile aidiyeti düşer.*” (H2.5) hipotezi doğrulanmıştır.

2.2.2. Aile İçi Sorunlarla Karşılaşma Durumu ile Aile Aidiyeti İlişkisi

Tablo 11: Aile İçi Sorunlarla Karşılaşma Sıklığı ve Aile Aidiyeti Korelasyon Tablosu

	AyrılmaAile	KıskanmaAile	İgisizlikAile	İletimAile	EtkinlikAile	AyrıYatma	Ekonomi TartışmaAile	Dini Tartışma	AkrabaCevresi Tartışma	EvciSorumluluk Tartışma	ZararlıAlışkanlık Tartışma	Aile Aidiyeti
Aldatılma	,548**	,304**	,511**	,421**	,353**	,388**	,286**	,261**	,376**	,303**	,257**	-,391**
Fiziksel	,641**	,383**	,596**	,519**	,440**	,492**	,387**	,275**	,500**	,429**	,354**	-,495**
Sözel	,712**	,378**	,662**	,599**	,458**	,487**	,404**	,277**	,465**	,357**	,417**	-,501**
Gecimsizlik	,298**	,226**	,295**	,291**	,213**	,355**	,271**	,187**	,369**	,301**	,160**	-,259**
EkonomikYoksunluk	,466**	,414**	,579**	,522**	,502**	,483**	,542**	,325**	,505**	,432**	,397**	-,514**
Tartışma	,313**	,238**	,322**	,332**	,277**	,308**	,316**	,266**	,429**	,330**	,191**	-,337**
Tenkit	,389**	,318**	,387**	,411**	,429**	,341**	,347**	,306**	,500**	,432**	,330**	-,367**
Hakaret	,612**	,383**	,675**	,625**	,575**	,546**	,414**	,212**	,515**	,430**	,381**	-,539**
AlayAile	,649**	,421**	,698**	,644**	,579**	,555**	,461**	,312**	,529**	,441**	,358**	-,521**
FizikselAile	,575**	,431**	,619**	,557**	,421**	,493**	,483**	,335**	,456**	,427**	,347**	-,526**
EkonomikAile	,616**	,395**	,641**	,636**	,586**	,607**	,489**	,305**	,554**	,452**	,440**	-,558**
AyrılmaAile	1,000	,418**	,665**	,588**	,506**	,502**	,436**	,204**	,526**	,403**	,434**	-,467**
KıskanmaAile	,418**	1,000	,390**	,386**	,404**	,348**	,348**	,281**	,459**	,332**	,348**	-,386**
İgisizlikAile	,665**	,390**	1,000	,733**	,578**	,531**	,482**	,283**	,533**	,448**	,388**	-,554**
İletimAile	,588**	,386**	,733**	1,000	,660**	,587**	,439**	,203**	,513**	,474**	,410**	-,522**
EtkinlikAile	,506**	,404**	,578**	,660**	1,000	,561**	,459**	,352**	,461**	,486**	,386**	-,453**
AyrıYatma	,502**	,348**	,531**	,587**	,561**	1,000	,435**	,215**	,413**	,371**	,367**	-,442**
Ekonomi TartışmaAile	,436**	,348**	,482**	,439**	,459**	,435**	1,000	,317**	,501**	,438**	,274**	-,414**
Dini Tartışma	,204**	,281**	,283**	,203**	,352**	,215**	,317**	1,000	,330**	,314**	,278**	-,249**
AkrabaCevresi Tartışma	,526**	,459**	,533**	,513**	,461**	,413**	,501**	,330**	1,000	,624**	,395**	-,405**
EvciSorumluluk Tartışma	,403**	,332**	,448**	,474**	,486**	,371**	,438**	,314**	,624**	1,000	,374**	-,337**
ZararlıAlışkanlık Tartışma	,434**	,348**	,388**	,410**	,386**	,367**	,274**	,278**	,395**	,374**	1,000	-,323**
Aile Aidiyeti	-,467**	-,386**	-,554**	-,522**	-,453**	-,442**	-,414**	-,249**	-,405**	-,337**	-,323**	1,000

**0,01 düzeyinde anlamlılık

Aile içerisinde yaşanan tüm aile sorunlarının aile aidiyeti düzeyiyle nasıl bir ilişkisinin olduğunu saptanmak istenmiştir. Yaşanan sorunların sıklığının arttığı durumda aile aidiyet düzeyinin düştüğü aksine aile içi sorunların azaldığındaysa aile aidiyet düzeyinin yükselmiştir. Bunu tespit etmek için anketimizde bulunan 16. sorunun alt maddelerinden elde edilen aile içi sorunlarla karşılaşma puanı verileriyle aile aidiyeti puanı verileri korelasyon analizine tabi tutularak aralarındaki ilişki kontrol edilmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda r değeri -0,555 bulunurken, p değeri ise 0 bulunmuştur. P değeri 0,05'ten küçük olduğundan iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu görülmektedir. Yani aile aidiyeti ile aile içi sorunlarla karşılaşma puanı verileri birlikte artmakta veya azalmaktadır. Korelasyon katsayı -0,55 değerinin negatif olması, aile içi sorunlarla karşılaşma puanı arttıkça, aile aidiyetinin anlamlı şekilde düştüğünü göstermiştir. Korelasyon katsayısı ayrıca aralarındaki ilişkinin orta düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu verilerden aile içi sorunların artması aile aidiyetini düşürmekteyken aile aidiyetinin yüksek olduğu durumlardaysa aile içi sorunların az olduğu görülmektedir. Bu durumdaysa "Aile içi sorunlarla karşılaşma sıklığı arttıkça aile aidiyeti düşer." (H3) hipotezinin doğrulandığı görülmüştür.

Tablo 12: Ölçek Puanının Cinsiyete Göre Mann Whitney u Testi Sonuçları

Cinsiyet	Ortalama±SS	P
Kadın	70,91±12,7	0,00*
Erkek	76,47±6,84	

Cinsiyetin aile aidiyet düzeyiyle ilişkisini saptamak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test sonucunda anlamlılık değeri 0 bulunmuş olup cinsiyet ile aile aidiyet düzeyi arasında bir ilişkinin varlığı

görülmektedir. Buna göre erkeklerin aile aidiyeti ortalamasının anlamlı şekilde kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür ki “Kadınların aile aidiyeti daha düşüktür”(H4) hipotezi doğrulanmıştır.

2.3. Genel Değerlendirme

Yapılan çalışmaya genel anlamda bakıldığında, aile içerisinde eksik veya bozuk iletişimin, psikolojik/sözel şiddetin, aldatılmanın, ekonomik yoksun bırakılmanın bir bütün olarak aile sorunları diye de nitelendirebileceğimiz problemlerin yaşanması aile iklimini olumsuz etkilemektedir. Bu aile ikliminde, sorunlar çözülmediği gibi daha da derinleşmektedir. Böylelikle aile içerisinde yaşanan söz konusu sorunlar bir kanser hücresi misali aileyi günbegün tüketmeye doğru götürülebilmektedir. Aile üyeleri zincirleme bir şekilde tükenmeye doğru yol almakta kendisini aileye ait hissetme bağı yani aile aidiyeti çözülmemektedir. Bunun aksi olarak aile içi bağları kuvvetli olan, aile içerisinde etkili ve şeffaf iletişim kanalını kullanan, sorunlarını konuşup anlaşarak halleden ve üyeleri birbirlerine saygı sevgi çerçevesinde davranan ailelerde, aile aidiyetinin de büyük ölçüde bu faktörlerden olumlu etkilendiği görülmektedir. Aynı şekilde aile sorunlarının ve çatışmaların az olduğu ailelerde aile üyelerinin aile aidiyeti düzeyleri daha yüksek gözlenmekteyken sorunların ve çatışmaların sık görüldüğü ailelerde daha düşük aile aidiyeti gözlenmektedir. Bu nedenle bu çalışmada girişte de belirtildiği üzere aile aidiyetinin aile içerisinde yaşanan sorunlarla ve aile içi ilişkilerle nasıl bir ilişki içerisinde olduğu üzerinde durulmuştur.

Günümüzde modernleşmeyle birlikte aile yapısının hızla değişmesiyle ve yaşam şartlarının farklılaşmasıyla çeşitlenen aile sorunlarına sebep olan etkenleri belirlemek ve bu söz konusu sorunların aile aidiyetiyle ilişkisini incelemek için yapılan bu nicel açıklayıcı araştırma, 2019 yılında Şırnak iline bağlı Cizre’de ikamet eden evli bireylere uygulanan anketler ve ölçekler şeklinde yapılmıştır.

Örnekleminizde, rastgele yöntemle seçilen ve tamamen gönüllülük esasına göre alınan 173 kadın ve 117 erkek (sayı=290) evli veya evlilik geçirmiş katılımcının vermiş olduğu yanıtlar incelendi. Bu yanıtlara göre, Cizre’de ikamet eden bireylerin aile aidiyeti açısından sonuçların çok düşük olmadığını aidiyetin güçlü olduğunu söyleyebileceğimiz bir sonucun olduğunu görmekteyiz.

3. TARTIŞMA

Evlilik şekliyle aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için Kruskal Wallis testi uygulanmış, sonuç anlamlı bulunmuş ve anlamlılık değeri “0” olarak bulunmuştur. Anlamlı farklılığın olduğu gruplar, kaçarak evlenenlerle anlaşarak evlenenler arasında, görücü usulü evlenenlerle anlaşarak evlenenler arasında görülmüştür. Araştırmamızın bu sonucuna göre, anlaşarak evlenen bireylerin, aile aidiyet puanı ortalaması anlamlı şekilde kaçarak evlenen bireylerin ortalamasından yüksek bulunmuştur. Ayrıca anlaşarak evlenen kişilerin aile aidiyet puanı ortalaması görücü usulü evlenen bireylerin aile aidiyeti ortalamasından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlardan hareketle anlaşarak evlenen bireyler hem kaçarak evlenen hem de görücü usulü evlenen bireylere göre daha yüksek bir aile aidiyetine sahip olduğu görülmüştür. Kaçarak evlenmede aile aidiyetinin düşük olmasının sebepleri kaçıp evlendikten sonra eşlerin veya aileler ve toplum tarafından tasvip edilmemesi sonucunda çiftleri dışlanması ve reddedilmesi olabilmektedir. Nitekim Duru ve Arslan (2014) araştırmalarında kaçma sonrası yaşananları anlamaya dönük araştırmalarında on katılımcıdan dokuzunun reddedici ve dışlayıcı davranışlara maruz kaldıklarını belirlemişlerdir. Bu araştırmada katılımcılardan biri hariç, diğer katılımcıların çoğu bazen kendi ailesi veya eşinin ailesi tarafından dışlandıklarını ve kendilerine güvenilmediğini belirtmişlerdir. Yine bu katılımcıların çoğunluğu beklentilerinin karşılanmadığını, pişmanlık ve hayal kırıklığı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aile aidiyeti üzerinde etkisi bulunan evlilik uyumu ile ilgili çalışmalara bakıldığında; Cingisiz (2010), flört ederek evlenmiş bireylerin evlilik uyumlarının görücü usulüyle evlenmiş bireylerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Çimen (2007) de, anlaşarak evlenen bireylerin evlilik uyumlarının, görücü usulü ile evlenen bireylerden anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirlemiştir.

Eşle akrabalık durumu ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmış anlamlı sonuç elde edilemeyerek p değeri 0,361 bulunmuştur. Yapılan analizde eşlerin akrabalık durumuyla aile aidiyeti arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Ancak bulgularımızın aksini doğrulayan

çalışmalar mevcuttur. Örneğin; Bardakçı (2019) araştırmasında, eşlerin akraba olmasının aile aidiyetine ve sosyal desteğe olumlu katkısının olduğunu belirtmiştir.

Evlilik yılı ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmış, p değeri 0,840 bulunmuştur. Dolayısıyla evlilik yıllı ile aile aidiyeti puanı arasında anlamlı farklılığa rastlanmamış olup, katılımcıların evlilik sürelerinin aile aidiyet puanlarına etki etmediği saptanmıştır. Alanyazında araştırmamızı doğrudan olmasa da dolaylı olarak destekleyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Evlilik uyumu ile evlilik sürelerine ilişkin olarak; Fısıloğlu (1992) yüksek lisans öğrencilerinin evlilik süreleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemiş, evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında bir ilişki saptamamıştır. Benzer şekilde Turan (1997) tarafından yapılan bir çalışmada ise evlilik uyumu ile evlilik süresi erkekler için anlamlı bulunurken, kadınlar için anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Araştırmamızda çocuk sayısı ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmış, anlamlılık değeri 0,303 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ailedeki çocuk sayısı anlamlı şekilde aile aidiyeti ortalamasını etkilemediği görülmüştür. Bizim çalışmamıza benzer olarak Tunç (2019), aile aidiyeti puanları ile kardeş sayısı arasında anlamlı farklılık saptamamıştır. Özyürek ve Tezel Şahin (2005) tarafından yapılan çalışmada ise çocuk sayısının artması babanın daha sert-katı olup demokratik tutumundan uzaklaşmasıyla ilişkilendirilmiştir. Aile Aidiyeti toplam puanı, Kendilik ve Aile Aidiyeti alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Buna göre Aile Aidiyeti toplam puanında ve Aile Aidiyeti alt boyutunda 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların ölçek puan ortalaması, 2 ve daha az kardeşe sahip olanlar ile 3 kardeşe sahip olanların ölçek puan ortalamasından daha düşüktür. Durlanık (2018) yaptığı çalışma da kardeş sayısı 1-2 olanların 5'ten fazla kardeşi olanlardan, 3-4 kardeşi olanların 5 kardeşi olanlardan daha fazla aile aidiyeti duygusu beslediğini bulmuştur. Gülel (2019) suça sürüklenen çocuklar üzerine gerçekleştirdiği çalışma da kardeş sayısı 1-3 kardeş arasında olan çocukların 4-5 kardeş arasında olan çocuklara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın 1-3 kardeş sayısına sahip olan grubun lehine olduğu belirtilmiştir.

Yalçın (2014), kadınların çocuk sayılarına göre evlilik uyumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özdemir ve Telloğlu (2018) Araştırmalarında kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları, eğitim durumu, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan araştırmalarda ailede çocuk sayısının az olması ailenin çocuk üyeleri açısından aileye aidiyetini ve bu kişilerin aile uyumunu olumlu anlamda etkilediği görülmektedir.

Aldatmayla aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi test etmek için Kruskal Wallis karşılaştırma testi uygulanmış ve anlamlılık değeri 0 bulunmuştur. Bu sonuç anlamlıdır ve buna göre sık sık aldatılma durumu gerçekleşen ailelerin aile aidiyet puanları anlamlı şekilde asla aldatılma durumu olmayan ailelere göre oldukça düşük bulunmuştur. Benzer şekilde sık sık aldatılma durumu olan kişilerin aile aidiyet puanı, bazen aldatılma durumu olan kişilere göre anlamlı şekilde düşüktür. Bu sonuçlardan hareketle aldatılma durumunun kişinin aile aidiyeti duygusunu olumsuz yönde anlamlı şekilde etkilediği görülmüştür.

Fiziksel şiddet ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi test etmek için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Test sonucu anlamlı çıkarak p değeri 0 bulunmuştur. Buna göre katılımcılardan sık sık fiziksel şiddete maruz kalan bireyler hiçbir zaman fiziksel şiddete maruz kalmayan bireylere göre anlamlı şekilde daha düşük aile aidiyeti hissettiği bulgulanmıştır. Benzer şekilde ara sıra şiddet gören bireyler anlamlı şekilde hiçbir zaman şiddet görmeyen bireylere göre daha düşük aile aidiyeti hissetmektedir. Bardakçı(2019) araştırmasında ailesinde sosyal destek görmeyen ve şiddete uğrayanların aile aidiyetlerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç bizim araştırmamızı da destekler niteliktedir.

Psikolojik şiddet ile aile aidiyet ilişkisini test etmek için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Test sonucu anlamlı ve P değeri 0 olarak bulunmuştur. Buna göre sık sık sözel şiddete maruz kalan bireylerin aile aidiyetleri, ara sıra sözel şiddete maruz kalanlardan ve hiçbir zaman şiddete maruz kalmayanlardan anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur. Yapılan analize göre sık sık sözel şiddete maruz kalan bireylerin aile aidiyetleri, ara sıra sözel şiddete maruz kalanlardan ve hiçbir zaman şiddete maruz kalmayanlardan anlamlı şekilde daha düşüktür. Araştırmamızla benzer şekilde Güneş (2018) araştırmasında aile içerisinde sıcak ve

samimi ilişkilerin olduğu ailelerde aile bütünlük duygusu ve aidiyet algısının, soğuk ve kopuk ilişkilerin olduğu ailelere göre daha olumlu düzeyde olduğu saptamıştır. Aile aidiyetinin yüksek olması için şiddetli çatışmaların ve sorunların değil sıcak, samimi ve şeffaf ilişkilerin olması gerektiği yorumunda bulanabiliriz.

Geçimsizlik ve aile aidiyeti ilişkisi Kruskal Wallis testi ile ölçülmüştür. Bu test sonucunda anlamlılık değeri 0 bulunmuştur. Bu nedenle sık sık geçimsizliğin yaşandığı aile bireylerinin aile aidiyeti ortalaması, ara sıra geçimsizlik yaşanan veya hiçbir zaman geçimsizlik yaşanmayan bireylerin aile aidiyeti ortalamasından anlamlı şekilde daha düşük çıkmıştır. Bununla birlikte ara sıra geçimsizlik yaşayan aile bireylerinin aile aidiyeti puanları anlamlı şekilde hiçbir zaman geçimsizlik yaşamayan bireylere nazaran anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur. Aile içi geçimsizlik oldukça kapsamlı olmakla birlikte geçimsizliğe neden olan faktörler olarak çalışmamızda incelenen psikolojik ve sözel şiddet, ekonomik yoksun bırakılma ve aldatma da girmektedir. Alanyazında ve çalışmamızda bu sayılan faktörlerin görülmesi durumunda aile aidiyet düzeyinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Ekonomik yoksun bırakılma ve aile aidiyeti düzeyinin ilişkisini ölçmek için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Test sonucu anlamlı çıkarak p değeri 0 olarak bulunmuştur. Buna göre sık sık ekonomik yoksun bırakılma yaşayan bireylerin aile aidiyeti puanı ortalaması hiçbir zaman ekonomik yoksun bırakılma yaşamayan bireylere nazaran anlamlı şekilde daha düşüktür. Aynı şekilde ara sıra ekonomik yoksun bırakılma yaşayan bireylerin aile aidiyeti ortalaması hiçbir zaman ekonomik yoksun bırakılma yaşamayan bireylere nazaran anlamlı şekilde daha düşük çıkmıştır. Polat (2019) ergenler üzerinde yaptığı araştırmasında ergenlerin aile aidiyeti ile algılanan sosyoekonomik durumları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yine Başar (2019) çalışmasında, ergenlerin aile aidiyetlerinin aile gelir durumu ile ilişkili olmadığı, babayla ilgili hem olumlu hem de olumsuz duyguların gelir düzeyi yüksek olan ailelerde daha fazla olduğu belirlenmiştir. Akyıldız (2017) tarafından yapılan çalışmada ergenlerin anne-babalarına güvenli bağlanmalarının aile gelir durumu ile anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir. Bunların aksine evlilik memnuniyeti ile gelir arasında alanyazında şu sonuçlar bulunmuştur:

Doğan (1998) çalışmasında kadınların gelir durumları yükseldikçe evliliklerini 'iyi' olarak değerlendirme oranının arttığını, çalışan kadınların ise evliliklerini genellikle 'kötü' olarak değerlendirdiğini ortaya çıkarmıştır. İçli (2001) kadınların evliliklerindeki gelir durumları arttıkça eşlerinden şiddet görme oranlarının azaldığını belirtmektedir. Şiddetin azalması da yine bulgularımızdan yola çıkarak aile aidiyetini arttıracaklarını söyleyebiliriz. Ekonomik gelirin aileye yetecek düzeyde olması veya aile üyelerinin ekonomik olarak yoksunluğa maruz bırakılmaması aile aidiyetini arttıracaktır.

Aile içi sorunlarla karşılaşma sıklığı ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla sperman korelasyon testi uygulanmıştır. Korelasyon analizinde P değeri 0,05'ten küçük olduğundan iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu görülmüştür. Yani aile aidiyeti ile aile içi sorunlarla karşılaşma puanlarının verileri birlikte artmakta veya azalmakta olduğu görülmüştür. Korelasyon analizine göre aile içi sorunlarla karşılaşma puanı arttıkça, aile aidiyetinin anlamlı şekilde düştüğünü göstermiştir. Korelasyon katsayısı ayrıca aralarındaki ilişkinin orta düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Kısaca elde edilen genel sonuca değinecek olursak aile içi sorunların artmasının aile aidiyetini düşürdüğü görülmüştür. Yukarıda değinildiği gibi alanyazında bu bulgumuz desteklenmektedir. Ekonomik yoksun bırakılma, aldatma/aldatılma, psikolojik ve fiziksel şiddet vb. aile sorunlarının artması aile aidiyetinin düşmesine sebep olmaktadır.

Cinsiyet ile aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi ölçmek için Mann Whitney U testi yapılmış test sonucunda anlamlı fark elde edilerek P değeri 0 olarak bulunmuştur. Buna göre erkeklerin aile aidiyeti ortalamasının anlamlı şekilde kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bulgularımızın aksine Saki (2018) Kadınların aile aidiyet puan değerlerinin, erkek bireylerin aile aidiyet puan değerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bir başka çalışmada da Güneş (2018) kadınların aile aidiyetinin erkeklerinkine göre daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Ancak çalışmamızda erkeklerin aile aidiyet puanları daha yüksek çıkarak bunun tam tersi sonuçlara ulaşılmıştır. Fakat Başar (2019) ergenlerle ilgili araştırmasında aile aidiyetinin cinsiyetle ilişkisinin olmadığını saptamıştır. Güneş (2018) kendilik aidiyeti alt boyut puanlarının

kadınlar lehine daha yüksek olduğu, aile aidiyeti alt boyutu puanlarının ise gruplar arasında anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı bulgusunu elde etmiştir. Yeter (2019) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı aile aidiyeti çalışmasında cinsiyet ile aile aidiyeti arasında anlamlı bir fark bulamamıştır.

Medya ürünlerini takip etme süresi ile aile aidiyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla regresyon analizi yapılmış ve denklemin anlamlı olmadığı görülmüştür. Yani çalışmamızda medya ürünleri takip etme süresi ile aile aidiyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu konuda alanyazında ilişkili çalışmalara da ulaşılamamıştır. Fakat modernleşen dünyada hayatımızın vazgeçilmezleri arasında yer alan teknoloji ve interneti aşırı kullanmayan ya da eser miktarda kullanıp aile ilişkilerine önem veren aile üyelerinin aile aidiyetlerinin olumlu yönde etkileneceğini yorumlayabiliriz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Aile kurumu her ne kadar evrensel bir kurum olsa da tarihsel süreç içerisinde toplumsal dinamiklerin de etkisiyle değişime uğrayarak gelmiştir. Ancak özellikle sanayi devrimiyle birlikte modern hayatın başlamasıyla büyük bir tehdit altındadır. Çünkü modernleşen dünya ile beraber, çevresel sorunlar, ekonomik sıkıntılar ve daha pek çok sorun hem toplumun hem de ailenin önüne mücadele edilmesi gereken sorunlar doğurmuştur.

Teknik ve bilginin hızla gelişmesi, göç, kentleşme ve insanların bireyselleşmesi kişilerin aileden kopmasına düşük düzeyde aidiyet hissetlerine neden olabilmektedir. Hatta evlilik dışı ilişkiler gelişme göstermeye başlamış; bireyler, ailenin ve toplumun çizdiği sınırların dışına çıkmaya başlamışlardır. Aile kurumu sorgulanmaya ve aileden çok şey beklenmeye başlanması aile kurumunda, sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda aileden kopmalar başlayarak günümüze kadar devam edegelmiştir. Aileye olan bağlılık yani aile üyelerinin aile aidiyeti düzeyi düşmeye doğru yol almıştır. Bu minvalde çalışmamız ailenin karşı karşıya olduğu aile sorunlarını ve aile üyelerinin aile aidiyetini odağına almıştır. Yapılan bu araştırmada aile aidiyetini olumlu ve olumsuz etkileyen pek çok faktörün olduğunu ancak bunların birbirinden bağımsız olmadığını söylenebilir. Araştırmamızın problemini oluşturan aile aidiyetinin aile sorunlarıyla nasıl bir ilişkisi olduğu hakkında çok önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bulgularımızın çoğu başka araştırmalar tarafından da desteklenmektedir. Aile başta da değinildiği gibi toplumun sürekliliği ve işlevselliği noktasında önemli bir yere sahiptir. Günümüz çekirdek aile yapısının sorunlara karşısında mücadele etmekte zorlanmaya başladığı hatta bu sorunların ailenin dağılmasına bile sebebiyet verdiği bilinen bir durumdur. Bu araştırma da toplumumuzu oluşturan ve gittikçe çözülen aile yapısında ne gibi tedbirlerin alınması gerektiği ve ne şekilde bir desteğin sunulması gerektiği hakkında yol gösterici olacaktır. Ailenin, gelişen bilim ve teknikle şekillenen modern hayatın oluşturduğu toplum yapısında yerinin ne olacağı meçhul bir duruma sürüklenmektedir. Bu nedenle devam etmekle birlikte aile üzerinde yapılan ve yapılacak olan pek çok araştırma konusu vardır.

Yaptığımız araştırma sonuçlarına bakıldığında, ailenin oluşturulma şekli aile aidiyeti üzerinde etkilidir. Çiftler anlaşarak veya severek evlenmişlerse görücü usulü ile evlendirilen çiftlere oranla daha yüksek aile aidiyeti hissetmektedirler. Ayrıca yapılan çeşitli araştırmalarda kadınların aile aidiyetinin yüksek olduğu görülmekle birlikte yaptığımız çalışmada -kültürel nedenlerle ilişkili olduğunu düşündüğümüz- kadınların erkeklere oranla daha düşük aile aidiyetine sahip olduğu bulgulanmıştır. Aile içerisinde sözel veya fiziksel şiddetin ve ekonomik yoksun bırakılmanın olması aile üyelerinin düşük aile aidiyeti hissetmelerine sebep olan diğer aile sorunlarındandır. Aile içerisinde şiddetli geçimsizlik ve aldatma/aldatılmanın varlığı aile aidiyetini düşüren hatta ailenin dağılmasına bile sebep olacak önemli aile sorunlarıdır. Kısaca özetlenecek olursa aile içerisinde sorunlarla karşılaşma sıklığı arttıkça aile aidiyet düzeyi düşmektedir. Aynı şekilde aile aidiyeti arttıkça sorunların azaldığı bulgulanmıştır.

Aile aidiyetinde üyelerin kendilerini ailenin bir ferdi olarak görmesi, ailenin amaçlarını, sorunlarını ve sevinçlerini benimsemesi kişinin kendini aileye ne kadar ait hissettiğiyle alakalı bir durumdur. Aile aidiyetinin temel gelişimi, sağlıklı bir aile ortamının olmasına bağlıdır. Aynı şekilde aile aidiyetinin düşük olması ise aile ikliminin sağlıklı ve olumsuz olmasından kaynaklanmaktadır. Aile üyelerinin gelişimi ve

toplumun işlevsel üyeleri olarak hayatlarına devam edebilmeleri için aile aidiyet düzeyinin yüksek olması önemlidir. Aile aidiyetinin yüksek olması kişilere olumlu sosyal ilişkiler ve daha kaliteli bir hayat sunacaktır. Kişilerin evlilik seçimlerini kendi iradeleriyle yaptığı, eşlerin aile içerisinde kararları birlikte aldığı ailede; şiddetin, ekonomik yoksun bırakılmanın, aldatmanın vb. aile sorunlarının az olması aile üyelerinin aile aidiyetini yükseltmektedir/yükseltecektir. Aile içerisinde açık iletişim kullanılması, birbirine karşılıklı saygı duyulması, ilişkilerin şeffaf olması, karşılıklı duyguların paylaşılması, ailede dayanışma ruhunun güçlü olması aile üyelerinin aile aidiyetini güçlendirecektir.

Kısaca tüm bulgularımız incelendiğinde tek başına aile aidiyetine olumlu veya olumsuz etkide bulunacak bir faktörden bahsetmek güçtür. Ancak tüm bulgular bütünlük içerisinde incelendiğinde aile aidiyetinin düşük olmasının tek sebebi olmadığına göre yükselmesini sağlamak için de tek bir olumsuz nedeni ortadan kaldırmak yeterli olmayacaktır. Güçlü bir aile aidiyeti için ailede sorunları bir bütün olarak görüp o şekilde bu sorunlarla mücadele etmek, aile aidiyetinin artmasını; işlevsel bireylerin, ailelerin ve toplumların ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Etik Kurul İzni

Bu araştırmada 2020 yılı öncesi verileri kullanılmıştır. Bu sebeple geçmişe yönelik Etik Kurul Onayı alınamamıştır. Araştırmada tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Aktay, Y. (2004). Modern Dünyada Ailenin Toplumsal Dönüşümü ve Muhtemel Geleceği Üzerine Mülâhazalar, *Fikir Dünyası Düşünce Dergisi*, 2, 70-77.
- Akyıldız, Z. (2017). Liseli Ergenlerde Bağlanma Düzeyleri ile Duygusal Zeka Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akın, M. H. (2012). Türkiye’de Muhafazakârlığın Direnme Odağı Olarak Aile, *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*. 8 (11), 3-20.
- Bardakçı, Ş. (2019). Devlet Koruması Altında Yetişen Bireylerin Sosyal Destek Algısı ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Başar, G. G. (2019). Ergenlerin Aile Aidiyeti ve Ebeveyn İlişkileri İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Cingisiz, N. (2010). Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Duygusal Zekâları ile Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Çimen, Ş. E. (2007). Görücü Usulü ve Anlaşarak Evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal, Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Duru, E. ve Arslan, G. (2014). Evlenmek Amacıyla Evden Kaçan Kız Ergenler: Bir Olgubilim Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (41), 36-48.
- Doğan, E. (1998). Evlilerde Yalnızlık, Depresyon, Benlik Saygısı ve Denetim Odağı İnancı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Durlanık, H. K. (2019). Orta Çocukluk Döneminde Algılanan Ebeveyn Tutumları, Aile Aidiyeti ve Empatik Eğilimler Arasındaki İlişkiler ve Bunların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Fırsıloğlu, H. (1992). Lisansüstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7, 16-23.
- Gülel, E.A. (2019). Suça Sürüklenen Erkek Çocuklarda Aile Aidiyeti ve Yaşam Doyumu İlişkisi İstanbul Örneği, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Güneş, F. (2018). Genç Yetişkinlerde Güvengenlik ve Utangaçlık: Aile Aidiyet Duygusunun ve Duygu-Düzenlemede Öz-Yeterlik Algısının Belirleyici Etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi

- Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İçli, T. (2001). Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Diğerleri. Ankara: KSSGM Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). Yeni İnsan ve İnsanlar / Sosyal Psikolojiye Giriş(10. Basım). Ankara: Evrim Yayınevi.
- İşmen Gazioğlu, E. A. (2015). Evlilik Okulu Projesi. H. Yavuzer (Ed.), Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mavili, A., Kesen, N. F. ve Daşbaşı, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 14 (33), 29-41.
- Mavili, A. (2015). Ben ve Ailem. Konya: Atlas Akademi.
- Özyürek A. ve Tezel Şahin, F. 2005. 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(2), 19-34.
- Polat, O.(2019). Ergenlerde Aile Aidiyetinin Psiko-sosyal Değişkenler Bakımından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tellioğlu, P. Özdemir, H.(2018). Kırsal Kesim de Yaşayan Evli Kadınların Aile İşlevlerinin Evlilik Uyumuna Etkisi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1) , 127-140.
- Taylan, H. H. (2016). Sakarya Üniversiteleri Öğrencileri Penceresinden Türkiye’de Aile İçi Sorunlar. Uluslararası Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi. Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 24-26 Ağustos, İstanbul, Türkiye.
- Taylan, H. H., (2009). Türkiye’de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 22, 117-138.
- Turan, M. (1997). Erzurum’daki Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tunç, S. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyeti, Evlilik Beklentileri ve Evlilik Tutumları Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, E. (2005) Bir Modernite Rüyası: Ailenin Sonu mu?, Ankara. T.C. Başbakanlık, Aile ve Toplum Dergisi, 8 (2).
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumunu ile Sosyo-demografik Özellikler Arasındaki İlişki. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3 (11).